

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermo de virtute exco[m]municationis Fratri Martino
Luther Augustiniano a linguis tertiji tandem euerberatus**

Luther, Martin

Lipsiæ, 1519

VD16 L 6037

Debitvm Vobis Sermonem Totiesq[ue] promissum, tandem aliquando persoluo, hoc est, de Virtute Excommunicationis hodie dicendum est, quod vt planissime intelligatis, distincte procedam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-33415

DEBITVM VO BIS SERMONEM TO
tiescꝝ promissum, tandem aliquando persoluo,
hoc est, de Virtute Excommunicationis
hodie dicendum est, quod ut plaz
nissime intelligatis, distin
cte procedam.

¶ PRIMVM.

Videndū, quid sit excommunicatio Ecclesie, Et quā
tum vis vocabuli valet. Excommunicatio nihil est
aliud, q̄ priuatio communionis, & extra commu
nionem fidelium positio. Est autem fidelium commu
nio duplex. Vna interna & spiritualis, alia externa
& corporalis. Spiritualis est, vna fides, spes, char
itas in deum. Corporalis est participatio corundem sacramen
torum, i. signorum fidei, spei, charitatis, quae tamē vltius extendit
ur usq; ad communionem rerum, vius, colloquiū, habitationis,
aliorumq; corporalium conuersationum.

Igitur sicut priore illa spirituali communione, nulla natura pos
t est animam vel communicare, vel excommunicatam reconciliare,
nisi deus solus. Ita non potest communionem eandem vlla
creatura ei auferre, seu eam excommunicare, nisi solus ipse homo,
per peccatum proprium. Hæc sententia satis patet, quia fidem,
spem, charitatem, nulla creatura potest conferre, vel auferre, Iux
ta illud Ro. viij. Quis separabit nos a charitate dei? Et infra. Cer
tus sum, q; neq; mors, neq; vita, neq; angeli, neq; principatus,
neq; virtutes, neq; instantia, neq; futura, neq; fortitudo, neq; alti
tudo, neq; profundum, neq; alia creatura, poterit nos separare a
charitate dei, que est in Christo Ihesu domino nostro. Et. i. Pe. ij.
Et quis est qui vobis noceat, si boni exemplares fueritis?

¶ SECUNDVM.

Consequens ergo est, q; excommunicatio ecclesiastica est dum
taxat externa priuatio communionis, scilicet sacramentorum, fu
neris, sepulture, publice orationis, deinde aliarum (vt dictū est)
corporalis necessitatis rerum & conuersationū. Hæc enī nostra nos
ta est, sic & Paulus. i. Corin. v. scribit. Ut non commisceant, nec
cibū sumant cū eo, qui nominat inter eos, fornicator, maledictus,
ebriosus rapax &c. Et. ij. Tessa. iiij. Si quis non obedierit verbo
nostro per epistolam hanc notate, & non cōmissecamini cū illo,
vt confundatur. Sequit. Et nolite quasi inimicum existimare, sed
corripite, vt fratrem. Hæc si nō de excommunicatione externa,
salua interna communione, dicta sunt, fateor me non intelligere

A ij

Apostolum Paulum. Et Ioannes epistola secunda. Si quis venit ad vos, & non assert doctrinam hanc, nolite eum in domum recipere, nec aue ei dixeritis. Qui enim dicit illi aue, cōmunicatur operibus eius malignis.

¶ TERTIVM.

¶ Excommunicari non est animam tradi diabolo, neq; priuari bonis Ecclesie, communib; orationib; eiusdem. Hoc ex dis
c;is abunde patet, quia manente fide, spe, & charitate, manet vera communio, & participatio omnium bonorum Ecclesie.

¶ QVARTVM.

Excommunicatio, si iusta est, significat potius animam esse dia
boho traditam, & ecclesia communione spirituali priuatum, quia fertur super eum, qui peccato mortali seipsum priuauit communione charitatis, & diabolo se tradidit. Sicut et contra reconciliatio
nis sacramentum est et externum signum, interioris reconciliatio
nis & communiosis. Ideo verum est, q; excommunicatio ecclesiastica, non infert, sed præsupponit aliquem esse in morte & peccato, i. vere excommunicatum spiritualiter.

¶ QVINTVM.

Excommunicatio, sive est temporalis & corporalis, tamen ordi
natur, non contra, sed pro communione interiore, vel reparanda,
si iusta lata fuerit, vel augenda, si iniusta fuerit.

Probatur hoc per Apostol. iiij. Corin. viiij. Agam secundum pos
testate, quā dedit dñs mihi non in destructionē, sed ædificationē.
hoc certe intelligo, q; non possit destruere, sed tantummodo ædis
ficare per Ecclesiasticā potestatē. Nā & illū fornicariū. i. Corin.
v. sic excōmunicauit, & Satanæ tradidit, vt spiritus nihilominus
saluus fieret, & vt supra dictū est. Non existimandi sunt quasi ini
mici. Sed corrīgendi ut fratres, non ut perdanū, sed ut confundan
tur. Et vt audacius dicā. Ne Christus, vt homo, hanc habuīt pos
testatē separandi animas, sicut dicit Ioan. vi. Omne quod ve
nit ad me non ejiciā foras. Et iterum. Hęc est voluntas eius, qui
misit me patris, vt omne quod dedit mihi, non perdam. Et iterū
alibi. Non venit filius hominis perdere, sed saluare animas. Item
adhoc est apertus quoq; textus li. vi. de sen. ex co. c. Cū medicinalis
lis, qui valde est notabilis, dicens. Cū medicinalis sit excōmu
nicatio, nō mortalīs, disciplinans, nō eradicans, dum tamen is, in
quē lata fuerit non contemnat, caute prouideat [Ecclesiasticus] ius
dex, vt in ea ferenda, ostendat se prosequi, quod corrīgēntis fuerit
& medentis. Hęc ibi. Cur non dixit, quod perdentis & occiden
ti fuerit, sicut quidam desperati timent, immo quidam Officia
les tyranni affectant? Igitur Ecclesiastica excōmunicatio, est pī
um & maternum Ecclesie flagellum, super corpus & res corporis

ris impositum, quod nō trudit ad infernum, sed potius reuocat, &
urget ad salutem eos, qui ad inferna properant, ideo cum summa
exultatione, & reuerentia simus amplectendum, ne dum patiens
tissime ferendum est,

¶ SEXTVM.

Illud solum & maxime omnium curandum est, ne excommuni-
cacio tam fidele salutis ministerium, contemnatur, aut impatiens
tius feratur quia nō modo propter potestatem Ecclesiae, quae per
seipsum semper est metuenda, sed etiam propter ipsam huius po-
testatis operationem, & salutis proprię promotionem, amanda.
Sit simile, q̄ mater corripiat dilectum filium, quādōq; meritum,
quandoq; immeritum. Hic constat pium esse flagellum, & filio fa-
lutare. Q. si ipse impatiens materna huius disciplinæ, nō omis-
sit prohibitum, aut non fecerit iussum. Sed furens in matrem ins-
urgat, aut contemnat. Ecce tunc incurrit in mandatum dei, vbi
præcipit parentes honorari, & fieri ut ex unica leuiscula discipli-
na, quae sine peccato, immo cum merito erat, sibi conferet, derelicta
bilissimam culpam, & æternam poenam. Ita & nostro seculo fies-
ti (heu miseriam) videmus, ut officiales trucident, notarios &
nuncios cedant, mergant, captiuent, aliacq; detestabilia portenta
committant quod non facerent credo, nisi vulgata illa, erroneaq;
opinione, crederent se se per excommunicationem, tradi in damna-
tionem, ac non potius querri ad salutem. Hinc enī sceleribus adjic-
ciunt desperationem, nouissimum omnī, horrendissimumq; mas-
torum. Atq; hæc causa fuit, vt hunc sermonem meditarer, & nūc
æderē quoq; Qm̄ iuste permittat hanc cædem in officiales de-
us, vt qui hanc sententiam salutis absconditam cupiunt quo secu-
rius tyrannidem suam falso terrore hominum stabiliant, tandem
extrema tyrannorum etiam patiantur.

Si vero populus huius potestatis & excommunicationis op-
timam necessitatem, & saluberrimam vim, ac non contra eos, sed
pro eis valere, doceretur intelligere, minus ipsi periculorum, &
quietam obedientiam in populo haberent, quin & gloriam &
amorem obtinerent.

Igitur, mi fratres in domino, nolite hæc portenta cogitare. Sin
Officiales, vel publicani, huius potestatis ministri, sint in quam
boni, malii, qualescumq; non nocebbit potestas ipsa vobis, sed pro-
derit semper, siue sit in vñ vel abusu tantummodo recte feratis
eam, aut cum humilitate quadere seu solui querrite. Matrem intues-
mini Ecclesiam. Quid ad te, si virgam suam super te ponat per
manum indigni & nihilominus Matris tuæ dulcissimæ virga est
& quidem saluberrima.

¶ SEPTIMVM.

Id potius aduerte, & oculos hoc verte, vt illud magis, vel fas

A ij

dias vel omittas, propter quod excommunicaris & flagellaris. q̄
quo modo virgam non feras, sed cui omnia hæc peruerissima sit
non quid velit, sed quid faciat dūtaxat virga, cōsideramus. Quis
est enim nunc inter nos, qui tanto timore, timeat deum offendere
(pro quo v̄tīq̄ solo excōmunicamur, si iūste excōmunicamur)
quanto studeat excōmunicationem vitare vel euadere? Ita fit, vt
sem̄ pœnas, etiā tam pias & bonas, plus timeamus. q̄ horrenz
dissimas culpas. Et ad id, proh dolor, cooperantur tam minaces
& imperioli huius optimæ potestatis ministri rabulæ forenes.

OCTAVVM.

Excōmunicatio, nō tantum pro fidei contumacia, sed pro quo;
libet criminis scādaloſo debet ferri, patet hoc ex prædictis, vbi Pau
lus. i. Corin. v. & ii. Tert. iiij. Iubet vitari etiam forniciarios &c.
q̄q̄ magna sit miseria, & huius potestatis iniuria, q̄ pro septima
aut octava parte florenz, quandoq; excōmunicentur, relictis intes
rim horribilibus & scandalosis criminibus impunitis, efficto ad
hanc tyrannidem colorandam, satis vafro cōmento, q̄ scilicet, nō
propter trāggressiones, sed propter contumaciam excōmunicen
tur, quasi non sit hoc crudele satiſ, q̄ pauperem pro tantillo pres
cio trahūt p̄ tm̄ spaciū, in tātas carnificinas suas. Sed hęc alias

NONVM.

Id super omnia, & in ijs omnibus considerandum est, q̄ potes
tas Ecclesiæ cū sit Christi potestas, licet pro nostris peccatis plaz
rūq; tradetur Pilatis, Herodibus, Annis, Caiphis, violentissi
misq; alijs tyrannis. nostrum tamē est, eā summis semper studijs
reuereri & colere, exemplo Christi, sic Annam, Caipham, Pilati
honorauit. Ideo nec indignissimæ eiusdem abusiones, nos debent
permouere, quin q̄cquid ipsa fecerit, hilariter feramus, aut saltē
cum reverentia declinemus. Nam tempus nostrum periculosissi
mum est, ideo prudentissime oportet nos agere, ne propter pers
onas, potestatem pariter vilipendamus, immo propter potestas
tem, etiam vilissimas personas honoremus. Sic enim iratus nos
bis dicit, dabo pueros principes eorum, & effeminati dominabū
tur eis. Ifa. iiij. Atq; id eo facilius efficiemus, quando cognoscim⁹,
q̄ in animæ profectum vel defectum nihil possunt nisi occasiona
liter & exercitatidue & tentatue (vt ita loquar) agere.

DECIMVM.

Excōmunicatio iūsta, nobilissimū meritum est, ideo dulciter
ferenda, si excusationi tuae humiliiter præstata, locus non fuerit da
tus. Hic enim illud dices ps. cvij. Maledicent illi, et tu benedices,
tantum vide, ne potestatem contemnas, vis potestatis prodest,
contemptus vero tete perdet, Nam si filio (vt dixi) imerito cor

repto, eo maior gratia matris accedit, postquam cognita fuerit eius innocentia patiens, quanto magis apud deum maiorem gratiam consequetur, si patienti, innocentia etiam a matre sua Ecclesia toleratur disciplinam, immo si aduersario iubemur consentire, & benigni esse via, quanto magis dulcissimè matri Ecclesie, etiam si per indignissimos nos flagellet. Ipsa enim manet Mater, quia manet Ecclesia, manet autem Ecclesia, quia manet Christus eius sponsus in eternum.

VNDECIMVM.

In excommunicatione iniusta summe caendum, ne id deserat, omittas, facias, dicas, pro quo excommunicaris, nisi id sine peccato fieri possit. Nam iustitia & veritas, cum sint de interiori communione Ecclesie non debet omitti propter excommunicationem exteriorem, etiam si ad mortem vobis procederet, quia sic pessimè omnium excommunicaretur, si quis excommunicari timeret, debet ergo humiliter ferre, et mori in excommunicatione. Nec times re quod non accepit sacramentum Eucharistie, funeris ritum, sepulturas. &c. Hæc incomparabiliter minora sunt, q̄d ut iusticia propter ea perdatur. Nam qui etiam iuste excommunicatus, moritur, non ideo damnabitur, nisi forte non contritus, & cum contemptu excommunicationis moreretur. Contritus et humilitas omnia soluit & placat, etiam si exhumetur, aut in aquas projiciatur. Beatus autem & benedictus, qui in excommunicatione iniusta mortuus, quia pro iusticia quam non deseruit, etiam tanto flagello percussus, coronabitur in æternum.

DVODECIMVM.

Monendi tamen sunt Pontifices et eorum ministri, ut censuras grauatis, & q̄d fieri potest, rariissime ferant. Quia cum censura sit lex quædam. Omnis autem lex sit virtus, et occasio peccati, & si ne gratia dei lex non impleatur, gratiam etiam dei (i.e. legis impletionem) dare ipsis non possunt. Nihil alijud faciunt, multiplicando leges & censuras, q̄d multiplicandorum peccatorum, & offenditionum dei causas & efficaces occasions præstant, quantumlibet enim non obedire tenemur eorum præceptis, multo magis tamen ipsi tenetur seruire nostris infirmitatibus.

Lipsiae ex Aedibus Valentini Schuman
Anno domini Millesimo quin
gentesimo vnde uigesimo.